

Den første sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om sømandsskat.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 94) findes i tidenden sp. 5394).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget
vedtoges enstemmigt med 131 stemmer.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om beregning af et reguleringspristal [af Knud Jespersen m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 131) findes i tillæg A. sp. 2343, fremsættelsen i tidenden sp. 3406).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Økonomiministeren (Nyboe Andersen):

Dette lovforslag er jo identisk med det, vi behandlede for 3 år siden, dengang fremsat af fru Hanne Reintoft.

Når det i sin tid er besluttet, at man skulle holde skatterne, både de direkte og de indirekte, ude af reguleringspristallet, så er det jo ikke mindst begrundet i hensynet til, at man skal kunne føre en finanspolitik her i landet. Det kan f. eks. være nødvendigt i en given situation at forhøje skatterne for at begrænse forbruget, men hvis det så automatisk fører til, at de højere skatter gennem det lønregulerende pristal sætter lønningerne i vejret og opretholder forbrugsevnen hos den overvejende del af befolkningen, så bliver finanspolitikken jo faktisk virkningsløs. Det kan da også anføres, at en væsentlig del af skatterne anvendes til dækning af offentlige ydelser til de dårligst stillede i samfundet. Hvis man for at finansiere dette forhøjer skatterne, og det så fører til, at der udløses lønstigninger også for de højestlønnede,

så modvirker man jo den indkomstfordeling, som var formålet med de skattefinansierede ydelser.

Endvidere finansieres gennem beskatningen en række offentlige tjenesteydelser, der stilles til befolkningens rådighed. Udvider man dem, så forbedrer man befolkningens levestandard, og der kan ikke være noget grundlag for, at man skal kompensere de skatteforhøjelser, der svarer hertil, ved at skatterne indregnes i det lønregulerende pristal.

Jeg skal med disse bemærkninger meddele, at regeringen ikke kan tiltræde det kommunistiske forslag.

Per Hækkerup (S):

Jeg kan være enig i de betragtninger, økonomisteren gjorde gældende, og vil kun tilføje, at vi heller ikke i socialdemokratiet finder det rimeligt, at man begynder at lovgive på området med dyrtidsreguleringen på et tidspunkt, hvor der sidder en kommission, som arbejder med disse spørgsmål. Vi finder, det vil være rimeligt, at kommissionen får mulighed for at afslutte sit arbejde, og det er jo fastlagt, at det skal ske inden de nye overenskomstforhandlinger kommer i gang, og derfor kan vi heller ikke af den grund være med til at gennemføre forslaget.

Jeg skal ikke blande mig i, hvad pristalskommissionen når frem til af resultater, men jeg vil gerne på baggrund af den debat, der har været ført omkring spørgsmålet: et ensartet dyrtidstillæg for alle lønmodtagere, sige, at over for denne tanke stiller socialdemokratiet sig sympatisk.

Tillisch (FP):

Fremskridtspartiet kan ikke se med nogen sympati på det fremsatte lovforslag, stort set med de samme begrundelser, som er nævnt af den ærede økonomiminister og af det ærede medlem hr. Per Hækkerup.

Vi ser i øvrigt i stort omfang pristalsinstitutionen som en slags serviceinstitution for arbejdsmarkedets parter, og da det så vidt vi kan se ikke har været forelagt arbejdsmarkedets parter, om man ønsker denne ændring kan vi allerede af den grund ikke gå ind for lovforslaget.

Det er klart, at med den indstilling, vi har til indkomstskattetanken, føler vi i og for sig hele dette spørgsmål som vand på vores

[Tillisch.]

mølle, når det rejses fra det kommunistiske partis side, idet det jo er klart, at indkomstskatten spiller en rolle ved vurderingen af prisniveauet for den enkelte lønmodtager, og dette problem vil vi altså meget hellere, som det jo næppe er ubekendt, løse på en helt anden måde: ved at se at komme indkomstskatten til livs.

Christophersen (V):

Jeg kan ikke føje nye argumenter til dem, der allerede har været fremført. Jeg skal blot sige, at venstre afviser lovforslaget. Det vil, hvis det blev gennemført, gøre det vanskeligt at føre økonomisk politik, og det er i øvrigt ikke rimeligt, som hr. Per Hækkerup var inde på, at man på et tidspunkt, hvor en kommission arbejder med pristallets fremtid, på denne måde søger at foregribe resultatet af dette arbejde.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg skal heller ikke trætte med gentagelser. Kun vil jeg udtrykke min forundring over, at Danmarks kommunistiske Parti går ind for lovgivningsmæssige ændringer af de forhold, som var gældende, da overenskomsterne blev indgået.

Lembourn (KF):

Økonomiministeren har naturligvis fuldkommen ret i, at man ikke kan føre finanspolitik, hvis man tager skatterne ind i pristallet, det siger sig selv. Det man skulle gøre i stedet for det, som kommunisterne foreslår, er at gå den modsatte vej og undersøge, om der i det gældende grundlag for pristallet er andele bag beregningen, som har bivirkninger, der er meget uheldige. Man kunne f. eks. med langt større rimelighed give sig til at undersøge, om pristallet eventuelt skulle reguleres med bytteforholdet, og at det problem, som derefter opstod, så klaredes over socialpolitikken. Det vil sandsynligvis — men man skal jo have en undersøgelse af det — føre til et sundere pristal end det, vi har. Men det, man skulle gøre, var altså snarere at gå den modsatte vej end den, kommunisterne har foreslået.

Det konservative folkeparti kan ikke medvirke, men jeg vil gerne sige, at det, jeg her har sagt, og vores modvilje ikke er udtryk for, at vi er imod pristalsreguleringen.

Vi mener, at det er en fornuftig ting at bevare den og bevare den, som den er, eventuelt med senere saneringer.

Brusvang (CD):

Centrum-demokraterne kan henholde sig til de argumenter imod lovforslaget, der er fremført af økonomiministeren og hr. Per Hækkerup. Jeg vil blot tilføje, at skal man prøve på at se noget positivt i det forslag, der er fremkommet — og det vil jeg da gerne forsøge med enhver lejlighed — så må det være, at dette forslag fra kommunisternes side er en erkendelse af, at den dyrtidsregulering, vi har, ikke længere er fornuftig, og at man altså også fra kommunisternes side er parat til at tage en debat om en ændring, måske en erstatning, til et helt andet system.

Poul Dam (SF):

Jeg tror nok, der er to ting, man bør tage i betragtning, når man diskuterer pristal. Den ene er selve pristallets beregning og dets anvendelse som en målestok for den økonomiske udvikling i samfundet, og den anden er den måde, hvorpå pristallet anvendes til at regulere lønningerne.

Lovforslaget her kan være upraktisk at gennemføre midt i en overenskomstperiode, fordi det er klart, at de overenskomster, der findes, er indgået under forudsætning af en bestemt måde at beregne reguleringspristallet på, og forudsætningerne vil derfor bryde, hvis man lavede en ny beregningsmåde for reguleringspristallet.

Men når det er sagt, skal det jo ikke skjules, at reguleringspristallet, som er det, vi normalt henviser til, når vi taler om, hvordan alting er blevet dyrere, giver et meget dårligt udtryk for, hvorledes levestandarden faktisk udvikler sig her i landet. Vi har i et normalt budget en lang række udgifter, der, som det nu er, ikke får udtryk i reguleringspristallet og kun delvis får udtryk i pristallet for detailpriser. Vi kunne have meget god brug for at få beregnet et pristal, der virkelig viste, hvor meget en families samlede udgifter inklusive skatter var steget. Hvis forslaget her kan give anledning til, at vi får et sådant statistisk udtryk for udviklingen, vil jeg hilse det velkommen.

Hvordan det så vil gå på lidt længere sigt, om vi skal tage udgangspunktet i overens-

[Poul Dam.]

komsterne i et pristal af denne type eller et pristal af den type, vi hidtil har haft, forekommer mig først og fremmest at måtte være noget, der vedrører organisationerne, altså noget, der skal afgøres ved overenskomsterne; man kan jo både arbejde med den ene metode og den anden metode.

Bracher (KrF):

Når det gælder den nuværende dyrtidsregulering, har vi ikke megen sympati for den og kunne gerne se den ændret på en eller anden måde, men jeg har ikke indtryk af, at den ændring, der angives her i dette forslag, er særlig effektiv. Jeg kunne tænke mig at se hen til et senere lovforslag af mere dybtgående betydning, så vi virkelig kunne få en ændring af hele denne beregningsmåde. Men vi vil selvfølgelig se med velvilje på det i udvalget.

Mølgaard (DR):

Forslagsstillerne skal ikke have utak for, at de sætter pegefingern på et vitterligt problem for den arbejdende befolkning, nemlig det at dyrtiden gør det stadig sværere at få pengelønnen til at slå til. Det er særligt aktualiseret igennem de enorme prisstigninger, vi har oplevet i de sidste par år, hvor EF har en del af skylden og vort lands skiftende politiske ledelse en anden del. Det er de uskyldige, dem med de små indkomster og med de mange munde at mætte ude i hjemmene, der rammes. Det er derfor værd at analysere årsagssammenhængen nærmere med henblik på at gøre noget ved problemet. Skal det ske, må problemet påpeges kraftigt og tit, og dette forslags fremsættelse er et bidrag dertil, derfor ingen utak for lovforslagets fremsættelse.

Men over for forslaget indhold må jeg bemærke et „ellers tak“ til forslaget som et forslag til folketinget. Jeg finder det rimeligt at overlade det til parterne på arbejdsmarkedet selv at fastsætte deres løn- og arbejdsvilkår igennem de individuelle kontrakter, man opretter, eller igennem de overenskomster, man etablerer.

Det siges i fremsættelsen og i bemærkningerne til dette lovforslag, at man ikke griber ind i overenskomsterne. Det er for så vidt også rigtigt, hvis man bare tænker sig overenskomsterne fortsat med det nuværende

indhold, men skal dette forslag have nogen som helst mening, må meningen dog være den, at overenskomsternes forudsætning skal ændres, altså at der ændres i overenskomsternes bestemmelser om, at man baserer sig på den lov, der er gældende indtil dato. Ellers ville det jo være et rent akademisk forslag, man her fremsætter.

Man kunne måske ønske, at forslagsstillerne gik andre veje, gav forslaget videre til de kredse i fagbevægelsen, som man hyppigt siger at have snæver kontakt til, i et lille kommunikationsråd. Jeg synes i hvert fald, at det er et arbejdsmarkedsanliggende og ikke et folketingsanliggende at besemme på disse områder. Dog er der jo en sektor af offentligt ansatte, men her er det retsforbundets synspunkt, at hele den offentlige sektor med dens løn- og ansættelsesvilkår må indrette sig efter, hvad man frivilligt aftaler på det private arbejdsmarked.

Til slut den bemærkning, at vi har virkelig aldrig følt, at de fundamentale økonomiske problemer løses ved at komme dyrtidsreguleringen til livs, sådan som regeringen på visse tidspunkter har ladet som om den har troet. Dyrtiden skabes ikke af dyrtidsreguleringen, men omvendt er reguleringen et resultat af dyrtidsudviklingen, og det er den, vi må til livs. Vi tror nøjatig lige så lidt på, at dyrtidsproblemerne løses ved ændring i dyrtidsreguleringen. Det er stort set lige så stort et blændværk. Det kan bidrage til at tilsløre, at det fundamentale krav fra den arbejdende befolkning må være at få standset jord-, bolig- og ejendomsspekulationen, som kun monopolkapitalen suger fedt på, men som udhuler værdien af de flere og flere penge, vi får mellem hænderne, så reallønnen forringes, uanset hvilken form for dyrtidsregulering man finder på.

Ordføreren for forslagsstillerne (Knud Jespersen) (DKP):

Selve diskussionen har afsløret, at der findes mennesker, der ikke har bevæget sig meget, selv om forholdene har udviklet sig i de 3 år, der er gået siden 1971. Stort set har økonomiministeren jo slået tilbage og betragtet sit svar dengang. Det må være praktisk at have det permanente svar liggende, at uanset hvordan vejret bliver, så vil man ikke ændre ved tingene, men fastholder, at den reguleringsmetode, man har, der viser

[Knut Jespersen.]

på barometret, at vejret skulle være godt, må være det, det drejer sig om, og ikke selve vejrliget.

Jeg kan ikke takke ordførerne for en velvillig behandling, fordi også her har det samme jo gjort sig gældende — det vil historien engang kunne vise — at man har kigget lidt på, hvad man sagde dengang, og én gang indstiftede metoder kan man godt holde fast ved, selv om livet har forkastet dem.

Jeg vil gøre et par enkelte bemærkninger om selve debatten. Det spørgsmål, som rejstes af hr. Per Hækkerup om, hvorvidt man kan arbejde med denne sag eller lovgive på dette område, så lang tid kommissionen sidder, er naturligvis et relevant spørgsmål, og det kan man tage op, men spørgsmålet er, om ikke dette forslag skulle være gennemført længe før, eller om man har haft noget bedre. Det mest bemærkelsesværdige var nemlig, at der var ingen, der havde noget alternativ ud over at lade det gå sådan, som det går i øjeblikket.

Når hr. Niels Helveg Petersen siger, at man ikke kan lovgive på områder, hvor de forhold, der var gældende, da de nuværende overenskomster blev indgået, bliver berørt, så synes jeg, det er en interessant ting, hvis den skal overføres på den økonomiske politik, idet meget jo i virkeligheden fortæller om, hvordan økonomien er blevet undergrævet under de indgåede aftaler af den udvikling, der har fulgt. Når man siger, det vil få overenskomstmæssige konsekvenser, ja, så vil det få det for forholdet mellem arbejdsmarkedets parter i den overenskomstforhandling, der påbegyndes i slutningen af dette år; det vil påvirke på en sådan måde, at man har et ny reguleringsgrundlag, og det var jo faktisk det, vi ville.

Ellers vil jeg ikke sige så meget om selve diskussionen, men give nogle korte motiveringer for selve forslaget fremkomst og også for, hvad det kunne indeholde. Dette lovforslag kan man fra vores side sammenfatte i 3 hovedpunkter: vi vil, at forbrugsevnen skal fastholdes for lønmodtagerne, vi vil, at de lønaftaler, der indgås, skal værdisikres, og vi vil, at prisstigningerne skal gøres neutrale, så ingen kan tabe eller vinde herpå. Som det er i øjeblikket, taber arbejdere, tjenestemænd og funktionærer jo generelt på enhver prisforhøjelse, der foretages. Vi

har tidligere dokumenteret, at arbejdere og funktionærer er inflationens største tabere. Det kan man standse, hvis man sænker priserne, og for at få priserne sænket må man gøre prisstigningerne værdiløse.

Jeg anerkender økonomiministerens betragtninger om finanspolitikken, men jeg anerkender bare ikke, at det er lønmodtagerne, der skal betale. Det er altså det, man går efter fra regeringens side.

Vi vil, at alle faktiske leveomkostninger, enhver stigning, der sker heri — og det gælder også skatter og afgifter; man bør erindre sig, at vi jo tidligere har haft et pristal, hvor skatterne var medregnet — indregnes i et nyt reguleringspristal. Efter det nugældende reguleringsystem kan enhver aflæse, at bortset fra inflationens direkte virkninger, så har man et tilgodehavende på ca. 2 kr. i timen for en gennemsnitslønmodtager i dagens Danmark, fordi man ikke reguleres i henhold til den erstating, man skulle have som følge af de prisstigninger, der er kommet.

Hvis man nu fulgte vores forslag og ændrede på beregningsgrundlaget, eventuelt overgik til et pointreguleringsystem, så nærmer vi os fuld dækning, og det vil betyde, at priserne dæmpes eller standses, da ingen tjener derpå.

En mere ærlig beløbsregulering vil også, hvis man regner inflationsgevinster ind deri, sådan at arbejderne ikke skulle være tabere, betyde, at man vil nå op på et tilgodehavende på 4 kr. 20 øre pr. time. Vi finder, det er ganske groft, at man fastholder en sådan udvikling, og vi erindrer også om, at hvis S og SF i 1971 havde om ikke godkendt vores forslag dengang, så dog havde trukket et alternativt forslag op, der havde givet større dækninger, så havde man ikke haft et sådant efterslæb.

Jeg må også have lov til at nævne — selv om den gør det ud fra helt andre opfattelser — at når Arbejdsgiverforeningen vurderer en lønmodtagers økonomi fra 1960 til 72 på baggrund af en faglært arbejder i Odense med 2 børn og hjemmegående hustru, så når den til det uimodsagte resultat, at denne arbejders reale indkomst er steget med 28 pct., mens skatten i den samme periode er steget med 741 pct. Hvis nu denne Odensearbejder med en løn på 48.000 kr. om året får en lønforhøjelse på 2.000 kr., så vil

[Knud Jespersen.]

denne lønstørrelse rode sig ind i nogle forhold omkring skat og eventuel boligsikring og takster ved børneinstitutioner, således at arbejderfamilien kommer til at miste 1.530 kr., eller udtrykt i procent: familien får en faktisk beskatning på 176,5 pct.

Ja men indtil folketinget tager disse alvorlige ting op, er det da nødvendigt, at man enten vedtager vores forslag, hvis man stræber efter et ærligt reguleringstal, eller også må, så lang tid skatter og afgifter m. m. holdes uden for dyrtidsreguleringen, udbetalingen, der er erstatning, en delvis og meget forsinket erstatning, også undrages beskatning.

Jeg skal på trods af de bemærkninger, der er gjort fra de enkelte partiers side, meget alvorligt henstille, at man kigger på denne side af sagen, og jeg vil også advare mod at tro, at man bare kan fortsætte med at tvinge lønmodtagerne til at betale højere priser og højere skatter og samtidig forringe deres løntilgodehavender. Det haster med at få et fornuftigt og et mere ærligt reguleringspristal.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til det politisk-økonomiske udalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om svangerskabsafbrydelse [af Inge Krogh m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 102) findes i tillæg A. sp. 1859, fremsættelsen i tidenden sp. 2404).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Justitsministeren (Nathalie Lind):

Det lovforslag, vi har til behandling her i dag, vil først og fremmest indebære, at der i forbindelse med en anmodning om svanger-

skabsafbrydelse skal gennemføres en obligatorisk vejledning hos mødrehjælpen om de hjælpeforanstaltninger, der står til rådighed, hvis svangerskabet gennemføres. Efter gældende lov skal kvinden gøres opmærksom på adgangen til at få vejledning, men det er frivilligt, og hun vil modtage dette tilbud, og jeg henviser i denne forbindelse til lovens § 8, stk. 2.

Spørgsmålet om frivillig eller tvungen vejledning blev indgående drøftet under lovforslagets behandling her i tinget og under udvalgsbehandlingen i retsudvalget, hvoraf jeg selv var medlem. I tilslutning til udvalgsbehandlingen blev der stillet et ændringsforslag, hvorefter vejledning skulle være obligatorisk. Jeg var medforslagsstiller, og jeg stemte selv for dette ændringsforslag. Det blev imidlertid forkastet med 84 stemmer mod 62, mens 12 undlod at stemme. Flertallet her i salen skønnede altså, at der med den formulering lovens, § 1, jfr. § 8, fik, var skabt rimelig sikkerhed for, at den abortsøgende kvinde kunne få fuld orientering om de foreliggende muligheder for støtte til gennemførelse af svangerskabet og for støtte efter barnets fødsel.

Jeg mener stadig, det havde været rigtigst, om man gennem obligatorisk vejledning havde fået skabt sikkerhed for, at den abortsøgende kvinde i rimelig tid frud for indgrebet fik fuld orientering om de foreliggende muligheder for støtte til gennemførelse af svangerskabet og for støttmulighederne efter barnets fødsel. Dette ville nemlig efter min opfattelse have givet den abortsøgende større reel valgfrihed.

Jeg stiller mig derfor ikke afvisende over for denne del af forslaget, men når det er sagt, må jeg på den anden side fremhæve, at det var flertallet her i folketinget, der gennemførte loven i den form, den nu har, og det er jo ikke givet, at der er flertal for, at der allerede nu skal ske en ændring af loven.

Efter forslaget bliver der ikke blot tale om obligatorisk vejledning, men det foreskrives samtidig, at kvinden derefter skal have mulighed for grundige overvejelser og eventuelt fornyede samtaler med mødrehjælp og læge. Det vil reelt sige, at vejledningsordningen her foreslås kombineret med en regel om betænkningstid. Jeg finder det rimeligt, at man under den udvalgsbehandling, som jeg forventer vil finde sted, nær-